

La veritat sobre les llistes d'espera

La xiqueta que morí la setmana passada a Alacant fou operada en una clínica privada inclosa en el pla de xoc del conseller de Sanitat, Joaquim Farnós, per reduir les llistes d'espera. Una anàlisi de les xifres revela que el pla és un fracàs encobert.

L'operació d'amígdales que va precedir la mort d'una xiqueta en una clínica privada d'Alacant forma part del pla de xoc del conseller de Sanitat de la Generalitat valenciana, Joaquim Farnós, per reduir les llistes d'espera. Aquest pla consisteix a recórrer a les clíniques privades per eliminar les llistes d'espera "quirúrgiques", les referides a operacions. Però les afirmacions de Farnós segons les quals aquestes llistes s'estan reduint ràpidament amaguen diverses mentides, segons l'oposició. En primer lloc, que les llistes d'espera que no són "quirúrgiques", és a dir les primeres visites i exploracions per determinar el diagnòstic, creixen. En segon lloc, és veritat que s'ha aconseguit reduir la llista d'espera de malalts que han de ser intervinguts en operacions fàcils però passa tot el contrari en les operacions "complicades" i urgents com les de cor —aquestes han augmentat, fins a triplicar-se en alguns hospitals. En tercer lloc, les llistes d'espera es "falsegen" i no reflecteixen xifres reals.

El problema de base del pla de xoc, segons PSOE, Esquerra Unida i el sindicat CC OO, és que no aprofita tots els recursos que pot oferir el sistema públic de sanitat. Aquestes tres formacions coincideixen a criticar que s'hagen desestimats els projectes de fer servir les sales d'operacions durant les vesprades, que l'administració socialista va iniciar en el 1994 i que el PP va aturar en arribar al govern de la Generalitat.

Segons Josep Mayans Ferrer, que va ser director general d'assistència especialitzada amb el PSOE i que ara assessora aquest partit en matèria de sanitat, "les llistes d'espera són un problema estructural que no es pot superar amb solucions conjunturals". Mayans afirma que en un sistema públic on la demanda és gratuïta sempre hi ha llistes d'espera. El que cal garantir

En un hospital de València, la xifra de malalts que esperen una operació de cor ha passat de 55 a 198 des de 1995.

és que aquest temps d'espera no supere uns límits raonables. "Fins i tot en països europeus molt desenvolupats hi ha llistes d'espera, com en Gran Bretanya, on una primera visita en oftalmologia té llistes de tres mesos", diu Mayans. El director del Servei Català de Salut, Ramon Massaguer, també ha declarat a EL TEMPS que, en cert sentit, "una llista d'espera és tècnicament necessària perquè determinats serveis han de tenir una previsió raonable de temps".

Una altra qüestió és que el conseller Farnós redueix el concepte

"llestes d'espera" a les que són únicament "quirúrgiques", però també n'hi ha per fer les primeres visites —quan no se sap quina és la malaltia— i d'exploració —per confirmar el diagnòstic. Aquestes llistes d'espera no s'han reduït sinó que han augmentat. Segons Mayans, en els serveis d'oftalmologia de l'hospital de La Fe i de l'Hospital General d'Alacant i en el de Traumatologia de La Fe els malalts han d'esperar més de 300 dies per a una primera visita.

Augment de les llistes greus. Pel que fa a les llistes d'espera "quirúrgiques" és veritat que s'han reduït les que fan referència a les operacions d'amígdales, cataractes o hèrmies. Però si comparem les xifres de pacients amb malalties cardíaques isquèmiques —és a dir, que necessiten amb veritable urgència cirurgia cardiovascular— han augmentat des del 1995. Concretament, en un hospital públic de València, el nombre d'aquests malalts s'ha quadruplicat en dos anys. El 30 de juny de 1995 hi havia 55 d'aquests pacients. El 31 de gener de 1997 aquest nombre era de 198. És evident que les llistes que qualitativament són més urgents s'han allargat considerablement.

Però és que, quantitativament, la reducció de les llistes d'espera no és tan significativa com afirma el conseller de Sanitat. Tornant a l'hospital públic que hem analitzat adés, d'un total de 3.893 malalts en llista d'espera el 1995, ha passat a 3.609 el 1997. Una reducció d'un 7,2%.

En xifres totals, els comptes tampoc no són clars. Farnós compara sempre les dades del 1996 –quan el pla de xoc es va endegar– amb les del 1995, sense explicar que aquest any 1995 la sanitat pública va patir una llarga vaga que es va iniciar poc abans de les eleccions autonòmiques del mes de maig. Cal recordar també que els principals representants del sindicat convocant de la vaga del País Valencià, el CESM, van ser després “premiats” pel PP amb la delegació territorial de la conselleria a Alacant, la de València i la direcció de l'hospital Arnau de Vilanova (vegeu EL TEMPS, núm. 590).

Si en compte de comparar-les amb les de 1995, relacionem les xifres d'intervencions quirúrgiques de 1996 amb les de 1994, les dades no parlen molt bé del pla de xoc. El 1994 es van realitzar un total de 133.079 intervencions, incloent-hi les que es van fer seguint el programa especial de funcionament de sales d'operacions a la vesprada –7.954– i les que van fer les clíniques privades concertades –18.527–. En el primer semestre de 1996, única xifra oficial que s'ha donat fins ara, es van fer 42.000 intervencions. Tot comptant que el pla de xoc de Farnós va començar el mes de maig, per al segon semestre n'hi podem sumar 42.000 més i, sumant molt, totes les intervencions que aquest pla ha suposat fins ara: 17.000, segons va dir Farnós la setmana passada (incloent-hi tres mesos d'enguany). Total: 101.000 intervencions. És a dir que, pel cap alt, amb el pla de Farnós es van fer 12.000 intervencions menys que el 1994.

Llistes d'espera 'falses'. La cosa, però, no es redueix a un guirigall de xifres. La conselleria de Farnós utilitza un curiós i eficaç sistema per reduir les llistes d'espera. Segons denunciï Teresa Conca, secretària general de la federació de la salut de CC OO, i també Josep Mayans, quan un malalt supera els sis mesos en llista d'espera se li adreça una –només una– carta en què se l'informa que serà operat en una clínica privada i l'esborren automàticament de la

llista d'espera de més de sis mesos. Si el malalt s'hi oposa perquè vol ser operat en un establiment públic –i un 30% s'hi oposa, segons Mayans–, torna a passar a la llista d'espera de menys de sis mesos i perd la seua “antiguitat”. Passa el mateix si un pacient supera els sis mesos en la llista d'espera, és enviat a una clínica privada i aquesta clínica descobreix que té patologies associades. La clínica no l'accepta i passa a la nova llista tot perdent l'antiguitat. Per exemple: si una persona gran ha de ser operada de cataractes i té una cardiopatia, la clínica privada el rebutjarà i tornarà a la llista d'espera inicial.

Segons Mayans, aquesta trampa administrativa és totalment il·legal i enganyosa i servirà perquè el conseller de Sanitat es faça publicitat: “Estic segur –denuncia Mayans– que, d'ací a poc, Farnós anunciarà que s'han acabat les llistes d'espera superiors a sis mesos”.

Tot aquest laberint de xifres i enganyos administratius dona una idea aproximada de les variables tan minses que ha introduït el pla de xoc. En canvi, les conseqüències d'aquest pla sobre el servei públic de salut són molt més profundes i negatives: una aturada

dels projectes que intentaven reduir les llistes d'espera dins del mateix servei públic; un creixent descàrrec de la sanitat pública; i un nombre cada cop més gran de metges que compatibilitzen la sanitat pública al matí amb la privada a la vesprada...

No cal incloure entre aquestes conseqüències les dues morts que s'han donat en clíniques acollides al pla de xoc: les investigacions diran si han estat o no causades per negligència o abandonament. Però sí que és necessari assenyalar que la clínica Sanatorio San Jorge d'Alcoi, on va morir Justa Alarcón fa dos mesos, després d'una colecistectomia –operació per traure-li pedres de la vesícula–, presentava tota una sèrie de deficiències greus. Uns mesos abans de la mort de Justa Alarcón, els inspectors del Servei Valencià de Salut havien emès un informe en què es dubtava que el personal del centre “siga capaç d'afrontar amb garanties els postoperatoris derivats d'un centre que practica cirurgia de curta estada”. L'informe de la inspecció també assenyala que en la clínica hi havia treballant dos metges, Aniceto B. T. i Marcelo B. C., que eren, respectivament, cap de servei

Hospital de La Fe de València. Segons el PSOE, en els serveis d'oftalmologia i traumatologia d'aquest hospital hi ha llistes d'espera per a una primera visita de més de 300 dies.

Joaquim Farnós, conseller de Sanitat de la Generalitat Valenciana. Les xifres sobre reducció de llistes d'espera no quadren.

ARXIU

de cirurgia general i metge adjunt de l'hospital de la xarxa pública Virgen de los Lirios. Tots dos "podrien incórrer a més en incompatibilitat horària, per passar consulta en el sanatori San Jorge en un horari i una data en què la seua ab-

sència no està justificada en l'hospital públic".

A més a més, entre els documents facilitats per la mateixa Conselleria de Sanitat a les forces polítiques parlamentàries sobre les clíniques privades amb què treballa, la descripció del Sanatorio San Jorge diu clarament que no inclou cap metge –ni tan sols un– en la seua plantilla. Només hi ha "col·laboradors per atendre patologies específiques". Segons Alfred Botella, d'Esquerra Unida, no es pot admetre que la conselleria diga que no obrirà cap investigació sobre la clínica quan és la mateixa conselleria qui els passa els malalts i qui ha de vigilar que oferesquen garanties. Igualment, Botella critica que el pla de xoc, el duguen a terme metges del servei públic que també treballen en la sanitat privada: "sobre la clínica Mare Nostrum d'Alacant on morí la xiqueta, hi ha un fet molt clar: diuen que

s'han fet 6.000 operacions en 8 mesos. Com les han pogudes fer amb els seus 42 metges, si 18 treballen menys de 36 hores setmanals? Els comptes no quadren".

Mayans també diu que la sanitat privada s'està nodrint de metges de la pública per escometre el pla de xoc i afegeix que els qui compatibilitzen tots dos serveis són majoritàriament simpatitzants del PP. Mayans assegura que dos caps de servei de l'hospital de La Fe dediquen les vesprades a la privada: "el doctor Menezo, cap del servei d'oftalmologia en La Fe, fa operacions de cataractes en la clínica Quirón i el doctor David Rodero, cap de servei de digestiu, també opera en la clínica La Salut".

Amb l'objectiu d'impedir incompatibilitats, Farnós ha intentat abolir l'exclusivitat dels metges, però dues resolucions del Tribunal Superior de Justícia de la Comunitat Valenciana ja han avisat que no poden renunciar a l'exclusiva aquells que ja l'han tinguda. Però, a més, la llei 53/84 sobre incompatibilitats del personal de les administracions públiques diu que els metges que treballen en un servei públic no poden tractar pacients d'aquest servei públic en una clínica privada.

Per tot plegat, Mayans proposa que siguen els consells de salut de les diferents àrees sanitàries –formats per alcaldes, empresaris, veïns, sindicats i usuaris– els qui controlen les llistes d'espera: "Així s'evitaria la utilització política de les llistes i es podria trobar una autèntica solució".

Tant el PSOE, com EU i CC OO creuen que el rerefons del pla de xoc és el descrèdit d'una sanitat pública, que no és aprofitada al màxim, en benefici d'un sector privat que és presentat com una solució per a tots els problemes, tot i que ha quedat comprovat que no ho és. Ho digué més clar el mateix conseller Farnós el passat mes d'octubre: "L'estat és un mal gestor, ho fa molt millor el sector privat". En qualsevol altre país això s'interpretaria com tirar pedres sobre la pròpia teulada.

Àlex Milian

fundació
BANCAIXA

**Del 21 al 27
d'abril.**

AGENDA

21 Dilluns Càtedra Mediterrani

"Situación y perspectivas de las relaciones Norte Sur en el Mediterráneo".

Samir Naïr. Director de l'Institut d'Estudis d'Europa-Mediterrani de París.

Sala Moriscos a les 17 hores. Fins al divendres 25.

"Turquia, entre la secularització i la modernitat".

Gül İcik. Professora de la Universitat d'Estambul.

En col·laboració amb el Patronat Sud-Nord de la Universitat de València.

Inscripció prèvia, tel: 386 41 07

Sala Pinazo a les 19'30 hores. Fins al dimecres 23.

23 Dimecres Conferència

Cicle: Las culturas del Rock.

"Estratagemas maquinales. Deleuze: música y máquina".

Achim Szepanski. Director del segell discogràfic "Mille plateaux".

Sala Sorolla a les 19'30 hores.

24 Dijous Taula Redona

"Solidaridad y drogadependencias".

Participen: Adsls, Proyecto Hombre, San Juan de Dios i Avant.

Centre Valencià del Voluntariat de 19'30 a 21 hores.

Carrer Fuencaliente, 1. València.

CENTRE CULTURAL
Plaza de Tetuán, 23. Tel. 387 50 84. València